

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

-

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

-

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

-

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

-

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Kommentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

-

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsiksi)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

Kaupunginhallitus päättää antaa em. pyyntöön seuraavan lausunnon:

Lausunnoilla olevan lakiluonnoksen mukaan nykyiseen alueidenkäyttölakiin (entiseen maankäyttö- ja rakennuslakiin, tulevaan kaavojen toteuttamislakiin) lisättäisiin metsätalouden harjoittamisen rajoituksia koskeva korvaus (101 a §). 101 a §:ä sovellettaisiin kaavoihin, jotka on hyväksytty lain voimaantulon jälkeen. Korvauksesta ei ole keskusteltu kaavojen toteuttamista koskevan lainsäädännön uudistamista valmistelevassa työryhmässä.

Ehdotuksen mukaan kunta joutuisi korvaamaan maanomistajalle maakunta-, yleis- tai asemakaavan suojelumääräyksestä johtuvasta rajoituksesta aiheutuvat vähäistä suuremmat taloudelliset menetykset, ellei kyse ole luonnonsuojelulain mukaisesta suojelualueesta tai luonnonsuojelulain 111 §:ssä tarkoitettusta alueesta tai metsälain 10 §:n mukaisista kohteista.

Esitetty muutos on kaavojen sisältövaatimukset ja asetettu korvauskynnys (vähäistä suurempi menetys, vähintään 3000 € tai 4 % rajoituksenalaisen markkinakelpoisen puuston arvosta) huomioon ottaen kunnille kohtuuton. Kunnat eivät enää voisi laatia luonnonarvojen vaalimista ja luonnon monimuotoisuutta koskevia sisältövaatimuksia täyttäviä kaavoja ilman huomattavaa korvausvelvollisuutta.

Mahdollisuus laatia suoraan rakennusluvut mahdollistava aurinkovoimaosayleiskaava on hyvä uudistus.

Lakiluonnoksen esitykseen, jonka mukaan aurinkovoimarakentamista ei osoitettaisi yleiskaavoituksessa jatkossa merkittävässä määrin metsämaalle, tulkintaan liittyy epävarmuutta. Muutos edellyttää kriteerejä, mitä ”merkittävässä määrin” tarkoittaa. Esimerkiksi viittaako merkittävyys aurinkovoimalahankkeeseen kuuluvan metsämaan absoluuttiseen pinta-alaan, vaiko metsämaan osuuteen aurinkovoimalahankkeen kokonaisalasta.

Pidämme rakentamislain sijoittamisen edellytyksiä suunnittelutarvealueella koskevaan 46 pykäläluonnokseen sisällytettyä kaavan laadinnan alarajaa aurinkovoiman tuotantoalueelle (10 ha) aivan liian alhaisena.

Lakiluonnoksessa esitetty lisäys tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevasta säännöksistä ei ole tarkoituksenmukainen ja siitä tulee luopua. Kuntien itsehallintoa ja kuntien mahdollisuuksia kaavoittaa tuulivoima-alueita alueellaan ei tule rajoittaa kategorisella etäisyyssääntelyllä. Etäisyyssääntelyesitykseen liittyy monia epävarmuustekijöitä ja se voisi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia mm. talouteen, ympäristöön ja energian saatavuuteen siellä, missä sitä tarvitaan. Kategorinen etäisyyssääntely ei ole tarkoituksenmukainen, koska alueet ja niiden olosuhteet vaihtelevat eri paikoissa, samoin kuin tilanteeseen sopiva etäisyys. Mikäli esitys astuisi voimaan, kuntien mahdollisuudet saada tuloja tuulivoimasta heikkenisi merkittävästi. Potentiaalisten ja teknistaloudellisesti kannattavien tuulivoima tuotantoalueiden määrän merkittävä väheneminen kaikkialla Suomessa myös esimerkiksi Kainuussa, aiheuttaisi negatiivisia taloudellisia vaikutuksia tuulivoimayrityksille. Voimajohtoja ja tiestöä tarvittaisiin enemmän, mikä vähentäisi erityisesti metsäpeitteisten alueiden määrää. Haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen ja minimointi vaikeutuisi, kun maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolella sijaitsevat tuulivoima-alueet sijoittuisivat entistä erämaisemmille alueille. Asutukseen kohdistuvien haitallisten vaikutusten välttäminen ja minimointi on mahdollista voimassa olevan lain puitteissa ja kunnallisen demokratian kautta.

Lakiesityksen perustelujen mukaan tilanteessa, jossa osa tuulivoimayleiskaavassa osoitetuista tuulivoimaloista ei sijoitu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle, vähimmäisetäisyyttä olisi noudatettava niiden tuulivoimaloiden osalta, jotka olisivat maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolella. Kirjaus on ristiriidassa Suomen suunnittelujärjestelmän periaatteiden kanssa. Maakuntakaavan tarkoitus on olla yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jossa osoitetut ratkaisut tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Mikäli maakuntakaavassa osoitettua alueen erityisominaisuutta kuvaavaa soveltuvien tuulivoimaloiden alueiden osa-aluemerkintää (piste-katkoviiva, ei aluevaraus) ryhdyttäisiin tulkitsemaan lakiesityksen perustelujen mukaisella tiukkuudella, se estäisi suunnittelujärjestelmän perusperiaatteiden toteutumisen. On ehdottoman tärkeää, että myös jatkossa tuulivoimamaakuntakaavan ratkaisu voi täsmentyä kunnan laatimassa yleis- tai asemakaavassa.

Lakiluonnoksessa esitetty tuulivoimalan vähimmäisetäisyydestä poikkeaminen maanomistajien suostumuksella ei poista etäisyyssääntelyn ongelmallisuutta. Esitetty suostumusmenettely voi

joissakin tapauksessa muodostua hankkeen toteutumisen esteeksi maanomistajien suuri määrän takia tai viedä kohtuuttomasti aikaa ja hidastaa suunnittelun etenemistä.

Uusi sisältövaatimus siitä, että tuulivoimalarakentaminen ei saa aiheuttaa merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia edellyttäisi objektiivisia kriteerejä haitallisuuden asteelle. Nyt lakiluonnoksessa esitettyyn kirjaukseen jää huomattavaa epävarmuutta siitä, mitä merkittävä haitallinen maisemavaikutus yksiselitteisesti tässä yhteydessä tarkoittaisi. Jo nyt voimassa olevan lain mukaan maisemavaikutukset on arvioitava ja huomioitava kaavoituksessa. On todennäköistä, että lisäys lisäisi tuulivoimakaavoituksen selvitystaakkaa, joka jo nyt on huomattava, sekä hidastaisi suunnittelun etenemistä.

Kyllönen Pinja
Kuhmon kaupunki